

Facultat de Dret

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

SISTEMA POLÍTIC ESPANYOL

LA CORONA

Oscar Barberà

Curs
10/11

OBJECTIUS

- [Identificar i descriure les principals etapes i característiques de la fissura monarquia/república en la història política espanyola fins a la transició].
- [Descriure el paper del rei durant la transició democràtica].
- Identificar les principals característiques de la regulació constitucional de la corona segons la CE 78 [dret de l'Estat].
- Identificar les principals funcions del rei segons la CE 1978 [dret de l'Estat].
- Diferenciar el paper del cap d'estat a Espanya del d'altres formes de govern.

OBJECTIUS

- Assenyalar les principals actuacions del rei des de la promulgació de la CE 1978
- Identificar els canvis de valoració de la monarquia en l'opinió pública
- Argumentar sobre la vigència de la fissura monarquia/república a Espanya i sobre el futur de la monarquia com a institució

SUMARI

- LA MONARQUIA EN LA HISTÒRIA D'ESPANYA
- LA CORONA EN LA CONSTITUCIÓ
- LES FUNCIONS DEL REI
- EL CAP D'ESTAT EN PERSPECTIVA COMPARADA
- ACTUACIONS DEL REI A L'ESPANYA CONSTITUCIONAL
- VALORACIÓ DE LA MONARQUIA
- QUIN FUTUR PER A LA MONARQUIA?

LA MONARQUIA I LA HISTÒRIA D'ESPANYA

○ Reis i formes de govern a Espanya

- Ferran VII – monarquia absolutista.
- Isabel II – monarquia constitucional (limitada).
- Amadeu de Savoia – monarquia parlamentària.
- Alfons XII – Alfons XIII – monarquia constitucional.
- (Don Joan de Borbó – pretendent franquisme).
- Joan Carles I – monarquia parlamentària.

LA MONARQUIA I LA HISTÒRIA D'ESPANYA

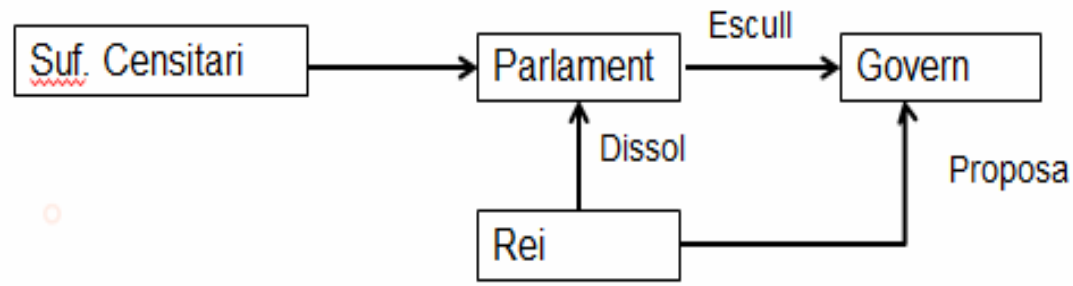
○ Paper històric de la monarquia a Espanya XIX-XX

Fins 1833:

- Aliança entre la corona (Borbons), l'exèrcit i l'església enfront del parlamentarisme i l'estat liberal (fins 1833).

Fins 1869:

- Legitimitat monarquia qüestionada (dos pretendents).
- Constant interferència de la corona en el joc parlamentari: preferència pels conservadors.
- Recurs a l'exèrcit per a resoldre problemes polítics
- Doble legitimitat: «el rei amb les Corts».

LA MONARQUIA I LA HISTÒRIA D'ESPANYA

Fins 1873:

- Fragilitat de la nova monarquia parlamentària (Savoia).

Fins 1923:

- Sistema semblant al de 1833-1869
- Es manté la interferència política del rei, però s'acaba el recurs a l'exèrcit: el torn de partits.

Fins 1933:

- Suport del rei a la dictadura de Primo de Rivera
- Monarquia oposada a la democràcia
- La fi de la dictadura... du implícita la fi de la corona.

De 1933 a 1978

- Els Borbons a l'exili
- Don Joan, pretendent del tron..., però Franco cap d'estat.
- Joan Carles, educat amb Franco.

LA CORONA EN LA CE 1978

- **La CE fa una acabada i completa regulació jurídica de la Corona**
  - La regulació no és pel costum, sinó per un text legal.
  - Objectiu: evitar repetir la interferència de la corona en el joc polític.
- **La corona no s'identifica amb l'Estat**
  - La corona es un òrgan més de l'Estat, que es deriva de la constitució.
  - És un poder constituït, no constituent.
  - La seua funció bàsica és representar l'Estat
  - El titular de la corona és el rei

FUNCIONS DEL REI EN LA CE 1978

- **El rei regna, però no governa.**
  - Regnar = complir les funcions de la CE 1978.
  - Les funcions són *expressament* estipulades, no hi ha poders implícits.
  - Les funcions són simbòliques = representar Espanya com a entitat jurídica.
  - Els actes públics del rei sempre són refrendats.
  - No hi ha Cort, però sí Casa del Rei.
- **Ostenta la més alta representació de l'Estat en les relacions internacionals**
  - Manifesta el consentiment de l'Estat
  - Acredita ambaixadors
  - Rep acreditacions externes
  - Declara la guerra i la pau

FUNCIONS DEL REI EN LA CE 1978

○ **Símbol de la unitat i permanència de l'Estat**

- Convoca i dissol les Corts generals
- Convoca referèndums
- Sanciona i promulga lleis
- Expedeix decrets del Consell de Ministres
- La justícia s'administra en el seu nom
- Nomena càrrecs públics
- Concedeix honors
- Ostenta el comandament suprem de les forces armades
- Exerceix el dret de gràcia d'acord amb la llei
- Ostenta el patronatge de les reials acadèmies

FUNCIONS DEL REI EN LA CE 1978

- Arbitra i modera el funcionament de les institucions
  - Clàusula d'atribució de poders implícits?
NO arbitrar i moderar = estar informat, aconsellar, estimular.
  - Proposa el candidat a la investidura de president del Govern (referendat).
    - Més vots? Més escons? El qui té majoria parlamentària?
  - Presideix les reunions del Consell de Ministres (1/a).
  - Reunions setmanals amb el president del Govern
  - Reunions informals amb els representants màxims de l'Estat
  - Discurs anual a TVE.

EL CAP D'ESTAT EN PERSPECTIVA COMPARADA

- **Presidencialisme**

- Legitimitat separada del parlament
- El cap d'estat i del govern són la mateixa persona (monista).
- Mandat fix
- Forts poders

- **Semipresidencialisme**

- Legitimitat separada del parlament
- Cap d'estat i cap de govern separats (dual).
- Mandat del cap d'estat fix, no del cap de govern.
- Poders compartits amb cap de govern

- **Parlamentarisme**

- Legitimitat hereditària (monarquia) o derivada del parlament (república).
- Cap d'estat i cap de govern separats (dual).
- Poders simbòlics del cap d'estat

EL PAPER DEL REI EN LA POLÍTICA ACTUAL

○ Moments clau de la seva actuació

- **Política interna:**

- Nomenament de Suárez (LPRP).
- Jurament de la Constitució
- Cop d'estat de 1981
- Acceptació de la boda del príncep

- **Relacions exteriors**

- Viatge als Estats Units, 1976.
- Entrada d'Espanya en la CEE
- Creació de la Comunitat Iberoamericana de Nacions
- ...

○ El dia a dia del Rei

- La gestió de la Casa del Rei
- L'agenda de la Casa del Rei

EL PAPER DEL REI EN LA POLÍTICA ACTUAL

○ Valoració de la monarquia segons la població espanyola

Valoració institucions d'Espanya	2778 (2008)	sd	2227 (1996)	sd	2124 (1994)	sd
L' ajuntament de la ciutat o localitat	5,29	2,54	5,36	2,85	5,08	2,79
El Govern de la comunitat autònoma	5,07	2,45	5,23	2,70	4,72	2,68
El Parlament de la comunitat autònoma	4,95	2,24	5,06	2,60	4,74	2,56
El Govern central	4,79	2,35	4,85	2,78	4,20	2,93
El Congrés dels Diputats	4,60	2,22	4,98	2,53	4,48	2,61
El Defensor del Poble	5,03	2,27	5,65	2,66	5,28	2,72
El Tribunal Constitucional	4,65	2,26	5,19	2,64	4,99	2,50
La Monarquia	5,54	2,93	6,68	2,94	6,54	2,85

Oscar Barberà SPE 0910

EL PAPER DEL REI EN LA POLÍTICA ACTUAL

Ara m'agradaria que em diguéssiu en quina mesura creieu que el rei Joan Carles ha contribuït a l'estabilitat de la democràcia:

	2008	2000	1996
Molt	28,3	39,9	35,9
Bastant	48,7	46,3	46,1
Poc	13,6	6,8	10,2
Gens	4,4	2,9	3,8
NS	4,4	3,6	3,6
NC	0,6	0,5	0,4
TOTAL	100,0	100,0	100,0

Font: Estudis CIS

EL PAPER DEL REI EN LA POLÍTICA ACTUAL

CIS

Estudio nº 2.565. *Barómetro de mayo*

Mayo 2004

Pregunta 18

Me gustaría que Ud. me dijese si está más bien de acuerdo o más bien en desacuerdo con algunas de las cosas que dice la gente sobre la Monarquía.

	<i>Más bien de acuerdo</i>	<i>Más bien en desacuerdo</i>	<i>N.S.</i>	<i>N.C.</i>
Asegura la sucesión del poder político	39.5	38.2	20.5	1.8
Es una institución de origen divino	7.2	78.5	12.7	1.6
Es algo superado desde hace tiempo	55.0	24.4	18.6	2.0
Garantiza el orden y la estabilidad	49.8	34.5	14.1	1.6
Está enraizada en la tradición y la historia española	81.2	7.7	9.6	1.5

CIS

Estudio nº 2.401. *25 años después*

Diciembre 2000

Pregunta 35

Cambiando de tema. Me gustaría que Ud. me dijese si está más bien de acuerdo o más bien en desacuerdo con algunas de las cosas que dice la gente sobre la Monarquía.

	Más bien de acuerdo	Más bien en desacuerdo	N.S.	N.C.	(N)
Asegura la sucesión del poder político	42,9	33,2	22,3	1,6	(2486)
Es una institución de origen divino	8,3	73,0	17,3	1,4	(2486)
Es algo superado desde hace tiempo	48,8	24,7	23,8	2,7	(2486)
Garantiza el orden y la estabilidad	59,5	25,3	13,8	1,5	(2486)
Está enraizada en la tradición y la historia española	76,3	9,8	12,2	1,6	(2486)
Todo depende de cómo sea el Rey	63,7	21,0	13,2	2,1	(2486)

EL PAPER DEL REI EN LA POLÍTICA ACTUAL

	Sense la presència i actuació del rei, la transició a la democràcia a Espanya no hauria estat possible	La figura del rei és per als espanyols una garantia d'ordre i estabilitat	El rei ha sabut guanyar-se la simpatia dels espanyols, fins i tot dels qui no veien la monarquia amb bons ulls	El rei ha provat que la monarquia podria canviar i adaptar-se a les exigències actuals de la societat espanyola
Molt d'acord	23,6	21,5	30,3	21,9
Bastant d'acord	45,9	44,8	50,7	44,8
Poc d'acord	15,1	21,2	11,2	16,1
Gens d'acord	5,5	8,5	3,8	7,7
NS	9,3	3,3	3,3	8,7
NC	0,6	0,7	0,7	0,8

Oscar Barberà SPE 0910

EL FUTUR DE LA MONARQUIA

- S'ha superat la divisòria entre monarquia i república a Espanya?
- Hi ha un desgast de la imatge...
  - De Joan Carles I?
  - De la corona com a institució?
- Quina legitimitat per al successor de Joan Carles I?
  - Constitució / herència...
  - Pompa i circumstància enfront de divorcis i escàndols?